

Posudek diplomové práce:

UNIVERZITA KARLOVA
FILOSOFICKÁ FAKULTA
Ústav pro dějiny umění

Jan Štulc

Vývoj porcelánového designu v Československu 1945 – 1965

Za cíl předkládané práce si Jan Štulc vytkl zpracovat dvacetiletý vývoj porcelánového designu mezi léty 1945 – 1965, tedy dobu, jíž byla zatím věnována poměrně malá pozornost. Všímá si tedy období od poválečných let, kdy nejen průmysl porcelánu trpěl nedostatkem kvalifikovaných sil až po úspěchy koncem 50. let., korunované na Expo 58 v Bruselu a na XII. Trienále v Miláně. Hned v úvodu si klade otázku, jak byly tyto úspěchy přijímány v Čechách a v Evropě a zda se odrazily v sériové výrobě. Celkem logicky rezignuje na individuální tvorbu výtvarníků a věnuje se pouze návrhům a prototypům, které byly určeny pro sériovou výrobu nebo byly jako takové také zamýšleny. V popředí jeho zájmu jsou nejen jídelní a nápojové soupravy, ale také porcelánová plastika.

Práce je řazena chronologicky, rozdělena na kratší část o stručné historii výroby evropského porcelánu od počátků až po 20. století a stěžejní statě zaměřené na sledované období. Zvláštní pozornost je věnována historii porcelánu v Čechách a nechybí ani krátký popis technologie výroby, který je zde uveden ve snaze pochopit a vyložit problémy, k nimž došlo během složitých poválečných poměrů, kdy se v průmyslu porcelánu projevil nedostatek vhodných odborníků. Po první kapitole, zabývající se stavem výroby v poválečných letech, následují kapitoly zaměřené na soutěže o nový tvar a na vztahy mezi výtvarníky i absolventy VŠUP a výrobou. V prvním případě, soutěži v roce 1947, zmiňuje zapomenutého architekta Petra Tučného, vynikajícího designéra, oceněného za dva návrhy. Z dalších kapitol Výroba prvních moderních tvarů, Vinohradské výtvarné středisko a Vznik Vývojového střediska Lesov vyplývá jistá bezradnost znárodněného průmyslu při prosazování nové výroby. Na kapitoly Expo 1958 v Bruselu, Následky bruselského úspěchu až po XII. trienále v Miláně navazují rozbory vývoje porcelánu na Karlovarsku, figurálního porcelánu a porcelánu na výstavách v první polovině 60. let 20. století.

V závěru konstatuje, že ocenění většiny exponátů na bruselské světové výstavě mělo „*vliv na změnu orientace výroby*“. I když velká část vystavených souborů z praktického hlediska nevyhovovala, přesto bruselský „*úspěch nastavil trend, který ovlivnil vzhled porcelánu následujících let*.“ Výroba figurálního porcelánu, soustředěná v Lesově a Duchcově, se zásluhou především Jaroslav Ježka vymanila z otrockého opakování rokokových kýčovitých tvarů a povznesla na úroveň stylově čistého výtvarného projevu. Ve srovnání s poválečnými i padesátými léty se období 1957 – 1962 jeví v oblasti výroby porcelánu jako velmi plodné.

V příloze následuje stručný Katalog výtvarníků, závodů a institucí, řazený abecedně, který vhodně doplňuje základní text.

Po materiálové stránce se diplomant opíral o sbírku porcelánu UPM a zejména o vyobrazení v odborných a populárních časopisech, včetně reklamních materiálů tehdejších

československých porcelánek. Prokázal, že se orientuje v dostupné starší i novější literatuře, včetně - v tomto případě naprosto nutné – produkci časopisů . Práce se vyznačuje logickým postupem, je čtivá, i když psaná trochu svérázným jazykem. Z napsaného jasně vyplývá, že pisatel dobře zná specifiku materiálu a nechybí mu jisté nadšení. Za nepřilíš šťastnou považují ich formu. Text zatěžují překlepy, někdy nejasné, nepřesné názvosloví a popisy (jako např. zvířecí figurky). Nepříznivě působí nesprávný přepis jmen některých významných osobností jako např. Köndler místo Kaendler nebo Pop místo Popp, jejichž psaní má již dávno ustálenou formu.

Všechny tyto výtky však v žádném případě nesnižují význam práce, jejíž hlavní klad spočívá v kritickém pohledu na dění v oblasti výroby porcelánu zmíněného dvacetiletí. Práce představuje solidní základ pro další studium, proto ji doporučuji k obhajobě.

Helena Brožková
vedoucí sbírky skla a keramiky UPM